

- зовнішні ознаки як характеристики підприємства: ділова репутація, місце розташування і обладнання офісу тощо;
- ціна у грошовому вираженні, оскільки цінною для клієнта є та послуга, ціна якої адекватна оцінці ним її якості;
- негрошова ціна як сукупність пов'язаних з послугою ЖКГ витрат і втрат клієнта, які не мають грошового виміру, наприклад, витрати часу, необхідність надання великої кількості документів тощо;
- час як своєчасність надання послуги.

Цінність послуги ЖКГ повинна бути відображена у її ціні, ціннісна складова якої за економічним змістом є платою клієнта за якісне обслуговування.

Література

1. Давидова О. Ю. Управління якістю продукції та послуг у готельно-ресторанному господарстві: навч. посіб. / О. Ю. Давидова, І. М. Писаревський, Р. С. Ладиженська. – Х.: ХНАМГ, 2012. – 414 с.
2. Кісь С. Якість діяльності – головна умова забезпечення конкурентоспроможності підприємств / С. Кісь, Г. Кісь, М. Мельницький // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : С. І. Шкарабан (голов. ред.) та ін. – Тернопіль . – 2013. – Том 14. – № 3. – С. 35-45.
3. Міжнародний стандарт ІСО 9004-2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.docload.ru/Basesdoc/5/5826/index.htm>

ТАРИФНЕ РЕГУЛЮВАННЯ: МОТИВАЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ ВРАХУВАННЯ РИЗИКУ

Н. М. МАТВЄЄВА, канд. екон. наук, доц.,
доц. кафедри економіки підприємств, бізнес-адміністрування та
регіонального розвитку
*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків*

Протягом багатьох десятиліть при встановленні тарифів на послуги підприємств житлово-комунального господарства використовувалися фактичні дані, тобто дані минулого періоду. При цьому обґрунтування

підприємствами житлово-комунального господарства рівня собівартості і тарифів також полягало у відтворенні фактичних даних минулого періоду.

Суттєві недоліки такого підходу :

- зменшення впливу на собівартість заходів щодо зниження витрат і прогнозованих змін обсягу споживання послуг ;
- неможливість вирахування необхідного збільшення обсягу робіт із заміни зношених основних фондів та розвитку підприємств, перешкода реалізації інвестиційних проєктів;
- відсутність стимулювання ресурсозбереження, бо збільшення витрат (у тому числі в результаті нераціонального господарювання), як правило компенсується зростанням тарифу, а при одержанні економії від зниженні витрат завдяки вжитим заходам плановий тариф, звичайно, знижується;

З огляду на необхідність усунути перелічені недоліки була розроблена концепція запровадження економічно обґрунтованих тарифів на житлово-комунальні послуги. Вона ґрунтується на таких основних принципах: створення передумов для переходу ЖКГ на режим беззбиткового господарювання, наближення цін та тарифів на ЖКП до суспільно необхідних витрат на їх виробництво і реалізацію.

В умовах ринку майбутнє для кожного підприємства характеризується високим ступенем невизначеності. Тому планування витрат, прибутку і тарифу має бути багатоваріантним з використанням усіх можливих методів, зокрема математичне моделювання.

Формування ринку і ринкової інфраструктури, нових механізмів встановлення господарських зв'язків, розвитку підприємництва, зростання конкуренції вимагають поглиблення теорії ризику, методів оцінювання та регулювання на всіх рівнях господарювання: державному, регіональному, місцевому галузевому, а також підприємства, цеха, дільниці незалежно від форми власності.

Для ризикової ситуації характерні наступні моменти: випадковий характер подій, наявність альтернативних рішень, ймовірність виникнення збитків, ймовірність одержання додаткового прибутку, відомі або можна визначити ймовірності результатів та самі очікувані результати.

Посилення інтересу до ризику в господарській діяльності пов'язано з проведенням економічної реформи. Господарське середовище стає все більш ринковим, вносить в діяльність підприємств невизначеність, розширює зони ризикових ситуацій.

Таким чином, категорію “ризик” можна визначити як небезпеку потенційно можливої втрати ресурсів або недодержання доходів у порівнянні з варіантом, що розрахований на раціональне використання ресурсів у даному виді діяльності.

Під час розвитку ринкових відносин в Україні, безумовно, буде посилюватися невизначеність (попит, пропозиція) та конкуренція. Щоб вижити за цих умов, керівникам підприємств слід упроваджувати нові технології та технічні новинки, приймати сміливі та нетрадиційні дії, але це підвищує ступінь економічного ризику. Отже, слід навчитися прогнозувати події, оцінювати ступінь ризику, йти на нього, але не виходити за межі припустимого. Основні завдання під час прийняття економічних рішень - це врахування ризику, керування ним (менеджмент ризику), зведення його до прийнятних меж (а не його виключення), зниження можливих збитків.

Будь-яка господарська діяльність пов'язана з ризиком. Ситуації, коли ризику немає трапляються скоріш як виняток. Об'єктивна наявність ризику пояснюється тим, що всі ринкові суб'єкти господарювання діють за умов повної або часткової невизначеності, бо залежать від багатьох змінних, вплив яких часто неможливо передбачити, зокрема: неточність оцінок тенденції розвитку внутрішнього й зовнішнього середовища, брак необхідної інформації.

Однак, ризик є вартісним виразом імовірної події, що призведе до втрат. Таким чином, якщо підприємства ЖКГ прямують до ринкових відносин вони повинні враховувати у своїй діяльності всі аспекти ринкових відносин, свою діяльність потрібно захистити від несподіванок. Зокрема, для підприємств житлово-комунального господарства, як наголошувалося раніше, проблема недоплат з боку споживачів послуг, а також несвоєчасна сплата за надані послуги призводить до скрутного фінансового становища підприємств ЖКГ. Коло фінансових проблем для підприємства-постачальника замикається, що при формуванні ринкових відносин на підприємствах ЖКГ не є доречним. Підприємство у ринкових умовах господарювання повинно заздалегідь передбачати можливі ризики та враховувати їх у своїй господарській діяльності.

Ризик на підприємстві може бути оцінений з різних сторін. Фінансовий ризик, пов'язаний з можливістю невиконання суб'єктом економічної діяльності своїх фінансових зобов'язань перед інвестором внаслідок використання для фінансування діяльності кредиту. Тобто фінансовий ризик

– ризик несплати з боку боржника.

Одним з важливих питань щодо оцінювання ризику є аналіз та прогнозування можливих втрат (збитків) ресурсів. Втрати (збитки), які можуть мати місце у підприємницькій діяльності, оцінюються їх розміром та ймовірністю появи. Це стосується збитків матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, втрат часу та спеціальних видів витрат.

Однак, ми вже визначились, що підприємствам житлово-комунального господарства найбільш доречним є врахування у своїй діяльності фінансового ризику, як запоруки стабільної роботи підприємства і отримання додаткових витрат. Забезпечити підприємство-постачальника послуги від недоплат або нерегулярності платежу (прострочені платежі), підприємство-постачальник послуг для здійснення своєї господарської діяльності залучає засоби кредитних установ на погашення недоплат, а обслуговування недоплатежу, тобто дебіторської заборгованості, пропонується виробляти за рахунок абонента (споживача послуги), і щоб зменшити тиск обслуговування, то логічно, внести до складу тарифу величину фінансового ризику.

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИХ ГОСПОДАРСТВ ТА ТАРИФОУТВОРЕННЯ

Т. А. КОЛЯДА, канд. юрид. наук, доц.,

доц. кафедри правового забезпечення господарської діяльності

Ю. Ю. БОЙКО, студ.

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків*

Сьогодні житлово-комунальне господарство це одна з найважливіших та одна з найнапруженіших галузей господарського комплексу міста, що забезпечує його життєдіяльність. Вона містить безперервні процеси, що вимагають серйозної уваги влади і постійного вкладання коштів.

Основними проблемами у житлово-комунальному господарстві є недостатня ефективність існуючої системи обслуговування. До 2000 року ЖКГ в Україні працювало за старим радянським законодавством. Населення оплачувало лише 5% витрат на комунальні послуги. Експлуатація,